

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

ՌԵԿՏՈՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿՈՐ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՏԱՐ

Ա.Վ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

2024թ.

ԱՍՊԻՐԱՆՏՈՒՐԱՅԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
/2024-2025 ուս.տարվա/

Հ Ա Ր Ց Ա Շ Ա Ր

Ը.00.02 - «ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ, ՆՐԱ ՈԼՈՐՏՆԵՐԻ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ» («Բիզնես վարչարարություն») ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ

1. Աշխատանքային ռեսուրսները և աշխատուժը, աշխատուժից դուրս բնակչությունը:
2. Մարդկային ռեսուրսները և բնակչության ծերացումը:
3. Մարդկային ռեսուրսների վերարտադրության տեսակները:
4. Միգրացիայի տեսակները և ցուցանիշները:
5. Տնտեսության շրջանաձև մոդելը:
6. Աշխատանքի շուկայի կառուցվածքը և դրա վրա ազդող գործոնները:
7. Աշխատանքի առաջարկը և պահանջարկը:
8. Աշխատանքի շուկայի «պահուստներ-հոսքեր» մոդելը:
9. Աշխատանքի շուկայի ցուցանիշները:
10. Աշխատանքի ձևերը և բնակչության մասնակցության մակարդակը:
11. Զբաղվածության էությունը, տեսակները և սկզբունքները:
12. Զբաղվածության կառուցվածքը և ցուցանիշները:
13. Զբաղվածության պետական ծառայությունը և դրա գործառույթները:
14. Զբաղվածության նոր տեխնոլոգիաները:
15. Գործազրկության տեսակների դասակարգումը և ցուցանիշները:
16. Գործազրկության բնական մակարդակը:
17. Աշխատանքի ներքին շուկաների առավելություններն ու թերությունները:
18. Աշխատանքի առաջնային և երկրորդային շուկաները:
19. ՀՀ աշխատանքի շուկայի առանձնահատկությունները և խնդիրները:
20. Աշխատանքի շուկայի կարգավորման եղանակները և ֆինանսական լծակները:

ՄԱՍՆԱԳԻՏՍՈՒՄ • ՓՈՐՁ • ՀԱՆՐԱՎԿՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

21. Աշխատուժի գինը և դրա վրա ազդող գործոնները:
22. Աշխատավարձի փոխհատուցող տարբերությունների տեսությունը:
23. Մարդկային կապիտալի հասկացությունը և դրա տեսակները:
24. Ներդրումները մարդկային կապիտալի մեջ և դրա վրա ազդող գործոնները:
25. Խտրականությունը աշխատանքի շուկայում:
26. Աշխատավարձի և զբաղվածության գենդերային տարբերությունները:
27. Սոցիալական գործընկերության համակարգը:
28. Կադրերի շարժը ձեռնարկությունում և դրա ցուցանիշները:
29. Աշխատանքի արտադրողականության ցուցանիշները և չափման եղանակները:
30. Արտադրանքի աշխատատարությունը և դրա տեսակները:
31. Աշխատանքի արտադրողականության աճի պայմանները, գործոնները և ռեզերվները:
32. Մոտիվացման դասական տեսությունները:
33. Աշխատավարձի կազմակերպման հիմնական սկզբունքները և գործառույթները:
34. Զբաղմունքների դասակարգիչը:
35. Աշխատավարձի ժամանակավարձային և գործավարձային ձևերն ու դրանց համակարգերը:
36. Ըստ կոլեկտիվ վերջնական արդյունքի աշխատանքի վարձատրման էությունը և ձևերը:
37. Անհատական և կոլեկտիվ գործավարձ:
38. Հավելումների և հավելվածարների համակարգը:
39. Աշխատաժամանակի պլանային ֆոնդի հաշվարկը:
40. Մարդկային ռեսուրսների զարգացման ձևերը և մեխանիզմները:
41. Կազմակերպության մարդկային ռեսուրսների հավաքագրման եղանակները և աղբյուրները թվային տնտեսության պայմաններում:
42. Մարդկային ռեսուրսների ընտրության հիմնական եղանակները:
43. Կազմակերպական վարքագծի մոդելները:
44. Կազմակերպական առաջնորդման ձևերը և առանձնահատկությունները:
45. Անհատի վարքագծի ձևերը և դրա վրա ազդող գործոնները:
46. Կորպորատիվ մշակույթի տեսակներն ու մակարդակները:
47. Կառավարման էթիկան ու կորպորատիվ սոցիալական պատասխանատվությունը:
48. Աշխատաժամանակի ծախսումների դասակարգումը:
49. Բնակչության կենսամակարդակը և այն բնութագրող ցուցանիշները:
50. Սոցիալական պաշտպանության համակարգը ՀՀ-ում:
51. Բիզնեսի հասկացությունը, դրա սահմանումը և մեկնաբանությունները:
52. Բիզնեսի տիպաբանությունը և դասակարգման հատկանիշները:
53. Բիզնեսի գործառույթային տիրույթները, նպատակները և դրանց բնութագրերը:

ՄԱՅՆԱԳԻՏԱՑՈՒՄ • ՓՈՐՔ • ՀԱՆՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

54. Բիզնես մոդելի ձևավորման հիմունքները:
55. Բիզնեսի և ձեռնարկատիրության սուբյեկտներն ու օբյեկտները:
56. Ձեռնարկատերերի ընդհանրացված և կոնկրետ գործառույթները:
57. Կոնֆլիկտների և շահերի համադրումը բիզնեսում:
58. Բիզնեսի շահառուները և նրանց տեսակները:
59. Ձեռնարկատիրության կազմակերպման հիմնական սկզբունքները:
60. Ձեռնարկատիրության ենթակառուցվածքը և դրա տարրերը:
61. Բիզնեսի էթիկան և կորպորատիվ սոցիալական պատասխանատվությունը:
62. Ինվայրոմենթալիզմը և դրա ազդեցությունը բիզնեսի վրա:
63. Բիզնեսի կազմակերպման պայմանները:
64. Բիզնես միջավայրը և դրա բաղադրիչները:
65. Ձեռնարկատիրական համակարգի էությունը:
66. Փոքր բիզնեսի առավելությունները և թերությունները:
67. Խոշոր բիզնեսի առավելությունները և թերությունները:
68. ՀՀ-ում փոքր բիզնեսի դասակարգման հատկանիշները:
69. Ձեռնարկատիրության և բիզնեսի բնորոշ գծերը և զարգացման միտումները:
70. Կազմակերպության արտաքին և ներքին միջավայրի գնահատում:
71. Բիզնես պլանի տիպային կառուցվածքը:
72. Բիզնեսի մարքեթինգային պլանավորման բովանդակությունը:
73. Բիզնես ռիսկերի դասակարգումը:
74. Բիզնեսի վերակազմակերպում /ինժինիրինգ:
75. Գնողունակ վարքագծի վրա ազդող գործոնները:
76. Գնորդների տեսակները արտադրական նշանակության ապրանքի շուկայում:
77. Գնորդի վարքագծի մակարդակները:
78. Ձեռնարկատիրության ուղղահայաց և հորիզոնական ինտեգրման ձևերը:
79. Կազմակերպության մրցակցային ուժերն ըստ Փորթերի տեսության:
80. Կազմակերպության գնային քաղաքականությունը:
81. Մաքսատուրքերի և մաքսային արժեքի հասկացությունները:
82. Հարկերի էությունը և դրանց դասակարգումը:
83. Կազմակերպությունների և անհատ ձեռներեցների հարկման համակարգը:
84. Բիզնեսից հարկվող հարկերն ու վճարները:
85. Անշարժ գույքի բիզնեսի էությունը և առանձնահատկությունները:
86. Կազմակերպության ներդրումային քաղաքականությունը:
87. Բիզնես որոշումների ընդունում PEST-վերլուծության հիման վրա:
88. Բիզնեսի գնահատման հիմնական եղանակները:
89. Ֆրանչայզինգը՝ որպես բիզնեսի ընդլայնման եղանակ:
90. Բիզնես ռիսկի էությունը, կանխատեսումը և ապահովագրումը:
91. Ներդրումների դասակարգման հատկանիշները:

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱՑՈՒՄ • ՓՈՐՁ • ՀԱՆՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

92. Ներդրումների շահութաբերության ցուցիչի և ներդրումների հետ գնման ժամկետի հաշվարկման եղանակները:
93. Ներդրումային նախագծերի արդյունավետության գնահատման եղանակները
94. Բիզնես էթիկա և սոցիալական պատասխանատվություն:
95. Վենչուրային բիզնեսի տնտեսական էությունը, տեսակները և խնդիրները:
96. Միջազգային բիզնեսի տեսակները:
97. Սպառողական գների ցուցիչը, ՀՆԱ-ի դեֆլյատորը և դրանց հաշվարկման կարգը:
98. Եկամտահարկի էությունը, հարկ վճարողները և հարկման օբյեկտը:
99. Հաստատագրված վճարների էությունը և դրանց վճարողները:
100. Ավելացված արժեքի հարկի էությունը, դրա վճարողները և հարկման մեթոդները:

Գրականության ցանկ

1. «ՀՀ 2014-2025թթ. հեռանկարային զարգացման ռազմավարական ծրագիր», Երևան, 2014թ.:
2. ՀՀ աշխատանքային օրենսգիրք, ընդունված է 2004թ. նոյեմբերի 9-ին:
3. «Զբաղվածության մասին» ՀՀ օրենք, ընդ. 11.12.2013:
4. «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենք, ընդունվել է 2018թ. մարտի 23-ին:
5. «Քաղաքացիական ծառայության մասին» ՀՀ օրենք, ընդունվել է 2018թ. մարտի 23-ին:
6. «Պետական պաշտոններ զբաղեցնող անձանց վարձատրության մասին» ՀՀ օրենք, ընդ. 12.12.2013:
7. «Պետական նպաստների մասին» ՀՀ օրենքը, 12.12.2013 թ.:
8. «Կենսաապահովման նվազագույն զամբյուղի և կենսաապահովման նվազագույն բյուջեի մասին» ՀՀ օրենք, ընդ. 16.03.2004թ.:
9. «Սոցիալական աջակցության մասին» ՀՀ օրենքը, 17.12.2014 թ.
10. «Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության պետական աջակցության մասին» ՀՀ օրենք:
11. «Աշխատանքի շուկան Հայաստանի Հանրապետությունում 2023թ.», Վիճակագրական ժողովածու, ՀՀ վիճակագրական կոմիտե, Երևան, 2023թ.:
12. Աթոյան Կ., Մարդույան Մ., Քալանթարյան Պ. «Բիզնեսի ներածություն», Երևան, տնտեսագետ, 2017թ.
13. «Մարդկային ռեսուրսների կառավարումը և դրա առանձնահատկությունները ֆինանսական համակարգում», դասախ. տեքստ, հեղ. խումբ՝ Ա.Մելքումյան, Ն.Սամվելյան և մյուսները, Երևան, Հեղ. հրատ., 2020թ.
14. Մելքումյան Ա., «Աշխատանքի շուկա», դասագիրք, Երևան, «Լազերքոփի» ՍՊԸ, 2017թ.:

ՄԱՆԱԳԻՏՈՒՄ • ՓՈՐՁ • ՀԱՆՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԼՍԱՐՈՆ

15. Գրիգորյան Հ. Ս., Սամվելյան Ն. Ա. Աշխատանքի ցուցանիշների պլանավորում և վերլուծություն Երևան, «Տնտեսագետ» 2009թ.:
16. Կարապետյան Լ., Կարապետյան Ե. «Սոցիալական պաշտպանության արդի հիմնախնդիրները», Երևան, Հեղինակային հրատ., 2019թ.:
17. «ՀՀ մարզերում փոքր և միջին բիզնեսի զարգացման ազդեցությունը աղքատության կրճատման վրա», (Մելքումյան Մ., Մելքումյան Ա. և մյուսներ), «Ամբերդ» մատենաշար, Երևան, «Տնտեսագետ», 2016թ.:
18. Պետրոսյան Մ.Ե. Աշխատանքի նորմավորում, Երևան, Տնտեսագետ, 2007:
19. Պետրոսյան Մ.Ե. «Անձնակազմի տնտեսագիտություն», Եր, Տնտեսագետ, 2018:
20. Պողոսյան Ս. Մ. Աշխատանքի տնտեսագիտություն, Երևան «Զանգակ 97», 2004:
- 21" Armstrong M., Taylor S., Armstrong's Handbook of Human Resources Management. Practice, 16th Edition, Koganpage, UK, 2023.
22. Мазин, А.Л., Экономика труда: Учебное пособие - М.: ЮНИТИ, 2016.
23. Макарова, И.К. Управление человеческими ресурсами: уроки эффективного HR-менеджмента. - М.: ИД Дело РАНХиГС, 2013г.
24. Рофе А.И., Организация и нормирование труда: учебное пособие . — 2-е изд., М.: КНОРУС, 2016.
25. Рубин Ю.Б. Основы предпринимательства – М.: Московский финансово-промышленный университет «Снергия», 2016
26. Рязанцев С.В. “Мировой рынок труда и международная миграция”, М., “Экономика”, 2010г.
27. Эренберг Р.Дж., Смит Р.С. Современная экономика труда. Теория и государственная политика. - М.: Изд-во МГУ, 2018.
28. “Global Employment Trends”, ILO, Geneve, 2023.
29. World Employment and Social Outlook- Trends, ILO, Geneva, 2022.

Հաստատվել է բիզնես վարչարարության ամբիոնի 2024թ. մարտի 12-ի №8 նիստում

Բիզնես վարչարարության ամբիոնի

վարիչի պաշտոնակատար,

տ. գ. դ, պրոֆեսոր

Ա. Ս. Մելքումյան